

ชื่อวิทยานิพนธ์

ความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตยางพารา

ในจังหวัดหนองคาย

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์

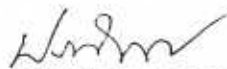
นายประครอง ส่งเสริม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

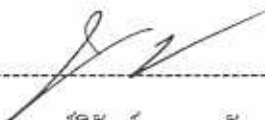
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยชาญ วงศ์สามัญ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภัสสร เตชะประเสริฐวิทยา)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิรัชญ์ คงคะจันทร์)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา 2) สภาพและปัญหาการปลูกยางพารา 3) สภาพการได้รับการส่งเสริมการปลูกยางพารา 4) ความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตยางพารา และ 5) เปรียบเทียบระดับความต้องการต่อการส่งเสริมการผลิตยางพาราของเกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมบางประการที่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย คือ เกษตรกรเจ้าของสวนยางที่สวนยางเปิดกรีดยางได้แล้วจำนวน 119 ราย จากจำนวนทั้งหมด 496 ราย ในเขต 5 อำเภอของจังหวัดหนองคาย และได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและสูงสุด ค่า t -test และค่า F -test

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ผลิตยางพาราส่วนมากเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47 ปี จบประถมศึกษา มีอาชีพหลักด้านการเกษตร จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 4-6 คน มีจำนวนแรงงานผลิตยางพาราเฉลี่ย 1-2 คน มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรเฉลี่ย 55.5 ไร่ต่อครัวเรือน

เกษตรกรส่วนมากมีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 85,000.00 บาทต่อปี และมีรายได้อื่นนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 31,887.00 บาทต่อปี ปลูกยางมาแล้ว 8-9 ปี มีขนาดพื้นที่สวนยาง 10-30 ไร่ ใช้ระยะปลูกยางพารา 3x7 เมตร มีการใส่ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 22.30 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนมากใส่ปุ๋ย 2 ครั้งต่อปี กำจัดวัชพืชโดยใช้สารเคมี มีการตัดแต่งกิ่งยาง การกรีดยางใช้ระบบการกรีดยางครั้งต้นวันเว้นวัน ตั้งแต่เวลา 04.00-05.00 น. กรีดยาง 4-6 เดือน มีผลผลิตน้ำยางเฉลี่ย 39 กิโลกรัมต่อไร่ และขายยางแผ่นในราคา 26.00-28.00 บาทต่อกิโลกรัม

ปัญหาสำคัญที่พบในการผลิตยางพารา ได้แก่ เงินทุนไม่เพียงพอ ไม่ทราบแหล่งรับซื้อยาง และราคายางไม่ดี เกษตรกรยังมีความรู้ด้านการผลิตยางไม่เพียงพอ การขาดแรงงานกรีดยาง ไม่มีการติดตามให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ บังคับการผลิตไม่เพียงพอ และไม่มีการจัดตั้งกลุ่มสภาพการได้รับการส่งเสริมการผลิตยางพารา พบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้เสนอข่าวสารและแนะนำให้ปลูกยาง เกษตรกรส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม 1-2 ครั้งต่อปี ได้รับส่งเสริมแบบรายบุคคล และแบบกลุ่มปีละ 1-2 ครั้ง

ความรู้ในการผลิตยางพาราที่เกษตรกรมีความต้องการระดับมาก ได้แก่ การปลูกด้วยต้นยางชำถุง การตัดแต่งกิ่งยาง การขยายพันธุ์ยาง การกรีดยาง วิธีการทำยางแผ่นดิบ การทำยางแผ่นรมควัน การทำยางแท่ง การทำยางเครพ การทำน้ำยางข้น โรคยางและการป้องกันกำจัด แหล่งที่ตั้งโรงงานรับซื้อยาง และราคาผลิตภัณฑ์ยาง รูปแบบและวิธีการส่งเสริมการผลิตเรื่องยางพาราที่เกษตรกรมีความต้องการระดับมาก ได้แก่ การเข้าเยี่ยมชมของเจ้าหน้าที่ การจัดประชุมกลุ่ม การจัดฝึกอบรม และการไปทัศนศึกษาดูงาน ส่วนการบริการและสนับสนุนการผลิตที่เกษตรกรมีความต้องการระดับมาก ได้แก่ สินเชื่อเพื่อการผลิต การสนับสนุนต้นพันธุ์ยางพารา ปุ๋ยเคมี สารเคมี แหล่งรับซื้อผลผลิตยาง และแหล่งหาซื้อปัจจัยการผลิต ตลาดกลางรับซื้อผลผลิต การประกันราคาผลผลิต การรวมกลุ่มเพื่อการผลิต และแหล่งให้คำปรึกษาแนะนำ

เมื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการของเกษตรกร ที่มีลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสภาพการผลิตยางพาราที่แตกต่างกัน พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในบางเรื่องดังนี้ (1) ด้านความต้องการความรู้ในการปลูกยางพารา พบว่า เกษตรกรที่จบระดับมัธยมศึกษา มีระดับความต้องการสูงกว่าเกษตรกรที่จบประถมศึกษา ในเรื่อง การปลูกยางด้วยเมล็ดแล้วตัดตาในแปลง และการทำยางแผ่นรมควัน เกษตรกรที่เป็นประธานกลุ่มมีระดับความต้องการสูงกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกเกือบทุกเรื่อง เกษตรกรที่มีจำนวนพื้นที่ปลูกยางพารามากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป มีระดับความต้องการสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นในเรื่อง การปลูกพืชแซมยาง และการทำยางแผ่นรมควัน เกษตรกรที่มีจำนวนปีปลูกยางพารา 8-9 ปี มีระดับความ

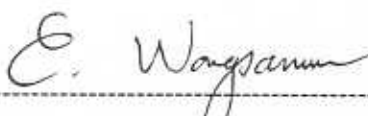
ต้องการสูงกว่าเกษตรกรที่มีจำนวนปีปลูกยางกลุ่มอื่น ๆ ในเรื่อง วิธีการใส่ปุ๋ยแบบหว่าน การควบคุมกำจัดวัชพืชโดยไม่ใช้สารเคมี วิธีการกรีดยางต้นวันเว้นสองวันร่วมกับการใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง และวิธีการทำยางแผ่นรมควัน เกษตรกรที่มีรายได้จากยางพาราค่ากว่า 20,000 บาทต่อปี มีระดับความต้องการสูงกว่ากลุ่มอื่นในเรื่อง การใส่ปุ๋ยแบบหลุม การควบคุมกำจัดวัชพืชโดยไม่ใช้สารเคมี และการทำยางแผ่นดิบ (2) ด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา มีระดับความต้องการไม่แตกต่างกัน เกษตรกรที่มีสถานภาพเป็นประธานกลุ่มมีระดับความต้องการสูงกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ในเรื่อง การไปทัศนศึกษา เกษตรกรที่มีจำนวนพื้นที่ปลูกยาง 10-30 ไร่ มีระดับความต้องการสูงกว่ากลุ่มอื่นในเรื่อง การจัดประชุมกลุ่ม การจัดฝึกอบรม และการไปทัศนศึกษา เกษตรกรที่มีจำนวนปีปลูกยางพารา 8-9 ปี มีระดับความต้องการสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในเรื่อง การเข้าเยี่ยมชมของเจ้าหน้าที่ การจัดประชุมกลุ่ม การจัดฝึกอบรม และการไปทัศนศึกษา เกษตรกรที่มีรายได้จากยางพาราค่ากว่า 20,000 บาทต่อปี มีระดับความต้องการสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในเรื่อง การเข้าเยี่ยมชมของเจ้าหน้าที่ การประชุมกลุ่ม การจัดฝึกอบรม การจัดทำแปลงสาธิต (3) ด้านการบริการและสนับสนุนปัจจัยการผลิต พบว่า เกษตรกรที่จบมัธยมศึกษา หรือเป็นประธานกลุ่ม มีระดับความต้องการสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในเรื่อง ดินเชื้อเพื่อการผลิต เกษตรกรที่มีจำนวนพื้นที่ปลูกยางพาราค่ากว่า 10 ไร่ มีระดับความต้องการสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในเรื่อง การประกันราคายาง เกษตรกรที่มีจำนวนปีปลูกยางพารามากกว่า 9 ปี มีระดับความต้องการสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในเรื่อง แหล่งให้คำปรึกษาปัญหา และการจัดให้มีตลาดกลางรับซื้อผลผลิต และเกษตรกรที่มีรายได้จากยางพาราค่ากว่า 20,000 บาทต่อปี มีระดับความต้องการสูงกว่ากลุ่มอื่นในเรื่อง ดินเชื้อเพื่อการผลิต ดันพันธุ์ยางพารา และแหล่งรับซื้อผลผลิตยาง

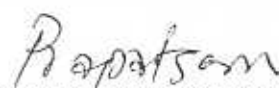
ข้อเสนอแนะจากการวิจัยมีดังนี้ (1) ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับวิธีการปลูกยางพารา การดูแลรักษาสวนยางพารา การกรีดยาง และวิธีการแปรรูปยาง (2) ควรส่งเสริมความรู้เรื่องการผลิตยางพาราแก่เกษตรกรโดยวิธีการแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล และ (3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้สินเชื่อด้านเงินทุน ดันยางพันธุ์ดี และจัดให้มีตลาดกลางรับซื้อผลผลิต ทั้งนี้การให้บริการสินเชื่อควรมุ่งสนับสนุนเกษตรกรที่มีรายได้จากยางพาราค่ากว่า 20,000 บาทต่อปี และควรให้คำปรึกษาแนะนำด้านการผลิตและการตลาดยางพาราอย่างใกล้ชิดแก่เกษตรกรที่เริ่มกรีดยาง

THESIS TITLE : NEEDS OF FARMERS TOWARD THE PROMOTION OF
PARA RUBBER PRODUCTION IN CHANGWAT NONGKHAI

AUTHER : Mr. PRAKRONG SONGSERM

THESIS ADVISORY COMMITTEE :

----- Chairman
(Assistant Professor Dr. Chaicharn Wongsamun)

----- Member
(Assistant Professor Prapatsorn Taechaprasertvitaya)

----- Member
(Associate Professor Viratch Kongkajan)

ABSTRACT

The objectives of this research were to: (1) determine some socio-economic characteristics of farmers participating in para rubber growing promotion, (2) determine general conditions and problems regarding the production of para rubber, (3) determine the promotion methods provided for farmers, (4) assess needs of farmers toward promotion services, and (5) compare the needs of farmers with some different socio-economic characteristics.

A sample of 119 farmers whose the rubber trees could be tapped in five Amphurs in Nongkhai Province was selected by multi-stage random sampling. The data were collected by using structured interview schedules. Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, minimum, maximum, t-test, and F-test were used to analize and compare the data.

The results of the study revealed that most of the farmers were male, with average of 47 years old, finished a primary education, and agriculture was their main occupation. An average family members were 4-6 persons, an average labour for para rubber production

was 1-2 persons. The average land holding for agriculture was 55.5 rais. The average annual agricultural income was 85,000 bahts, and the others non-agricultural income was 31,887 bahts. The land holding for para rubber growing was 10-30 rais, with an average cultivation period of 8-9 years. The planting space used of para rubber cultivation was 3x7 metres. The chemical fertilizer was applied twice a year, with an average of 22.30 kilograms per rai. Pests and diseases were protected by means of chemical control, together with pruning. The latex tapping was done every other day for 4-6 months per year. The average yield of latex production was 39 kilograms per rai. The rubber sheet was sold at 26.00-28.00 bahts per kilogram. Major problems of the farmers were : lack of fund, lack of market places, low prices, lack of knowledge on para rubber production, lack of labour for tapping, and lack of material supplies. Government officers were the main source of information and it was transferred to farmers by means of individual and group extension methods.

Important needs of the farmers on knowledge for para rubber production were: planting of stump building, pruning, propagation, latex tapping, rubber sheet making, rubber pests and diseases control, and provision of rubber market places and prices. Needs of farmers for extension methods of para rubber production were: official visit, group meeting, training, extension guides, and field study. Needs for services and supports on para rubber production were: credit, plant stocks, fertilizer, chemical controls on weeds, pests and diseases, market places, product promotion, material supplies, price guarantee, group forming, and sources of advice.

Comparisons made based on selected socio-economic characteristics and conditions of para rubber production revealed statistically significant differences in some aspects as the following: (1) Needs for production knowledge, it indicated that farmers with secondary education showed a higher level of needs than those with primary education on budding and smoked sheet making, group leaders showed a higher level of needs than group members in almost every topics, farmers whose area of para rubber growing more than 30 rais showed a higher level of needs than others on inter-cropping and smoked sheet making, farmers who had para rubber cultivation period of 8-9 years showed a higher level of needs on fertilizer

application, weeds control, latex tapping and smoked sheet making, farmers whose para rubber income less than 20,000 bahts showed a higher level of needs than others on fertilizer application, non-chemical control on weed and rubber sheet making, (2) Needs of farmers for extension methods, it indicated that group leaders showed a higher level of needs than others on field study, farmers whose area of para rubber growing of 10-30 rais showed a higher level of needs than others on group meeting, training and field study, farmers who had para rubber cultivation period of 8-9 years showed a higher level of needs than others on official visit, group meeting, training and field study, farmers whose para rubber income less than 20,000 bahts showed a higher level of needs than other on official visit, group meeting, training, field study and demonstration, and (3) Need of farmers for services and supports, it indicated that farmers with secondary education or group leaders showed a higher level of needs than others on credit, farmers whose area of para rubber growing less than 10 rais showed a higher level of needs than others on price guarantee, farmers who had para rubber cultivation period more than 9 years showed a higher level of needs than others on sources of advice and marketing, farmers whose para rubber income less than 20,000 bahts showed a higher level of needs than others on credit, plant stocks and material supplies.

The suggestions from this research were: (1) Farmers should be provided with training topics on para rubber growing, plant protection, latex tapping, and para rubber processing, (2) Knowledge of para rubber production and processing should be promoted to farmers by individual and group extension methods and (3) Farmers whose para rubber income less than 20,000 bahts should be supported and provided with credit, plant stocks, marketing places, and close supervision should be provided for farmers who have just started latex tapping.